

ספרים רבותי ספרים

ספר, אשר לא רק יקנה להורים בסיס התנהלות, ויספק להם תשובות לשאלות-יסוד בהורות, אלא יישא גוון רוח ייחודיים לקהל הישראלי.

יצאתי לבדוק אם אכן מתממשת כוונה זו.

פרקיו של הספר סדורים עפ"י הגיל: מהלידה עד חצי שנה, מחצי שנה עד שנה, מגיל שנה עד שלוש, מגיל שלוש עד שש. פרק נוסף, כותרתו "הכל נשאר במשפחה – נושאים שמעבר לגיל", כגון: תוספת תינוק חדש ויחסים בין אחים, יחסים בין-דוריים, גירושים, תאומות. הפרק האחרון הוא פרק של נספחים העוסק בכללי בטיחות וחיסונים, תוך מתן כתובות לטיפולים מיוחדים בילדים, כגון מרפאות לטיפול בהרטבה ובהפרעות שינה.

הספר מכוון באופן מובהק להורים ולא למשכילים ולמתוחכמים ביניהם. הוא מקיף מגוון רחב של תיאורי תופעות והוראות לטיפול בהן, בחלקן פסיכולוגיות, בחלקן פיזיולוגיות או רפואיות אפילו, כגון הטיפול ב"אקנה" תינוקי (עמ' 38), או הטיפול בשיני החלב (עמ' 95).

לטעמי, "תפסת מרובה – לא תפסת". בעידן זה, שבו שם המשחק הוא "הצפת מידע" בכל נושא ועניין, ספר מסוג זה עבר זמנו ובטל תפקידו. גם הורים שאינם מושכלים, לומדים היום לפנות לכתובת המקצועית הספציפית בכל שאלה הנוגעת לילדם, בין אם זה רופא-ילדים, אחות טיפת-חלב או רופא-שיניים ובין אם פסיכולוג המנהל פורום-יעוץ באינטרנט. עדיף היה בעיני להתמקד בתחום מוגדר, מתחום עיסוקנו הפסיכולוגי, תחום בו יכולים היו זוג מחברים מכובדים אלה להאיר את עינינו, או את עיניהם של הורים במצוקה, בסוגיות משמעותיות.

כמו-כן התאכזבתי שלא למצוא את הייחוד הישראלי של הספר. האם זה משום שאין "הורות ישראלית מיוחדת"?

ד"ר אסתר כהן (עורכת) / חווית ההורות (יחסים, התמודדויות והתפתחות) / הוצאת "אח" וביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים.

ספר זה שם לו למטרה לבחון את ההורות כתפקיד יוצא-דופן, על היבטיה השונים, לאורך ציר החיים, כולל ההשלכות על ההורה עצמו ועל המשפחה.

לספר שלושה חלקים:

חלק א' – הורות בשלבי-חיים שונים. חלק זה נפתח בפרק של פרופ' עמיה ליבליך אודות הערגה לילד בחיי האשה הישראלית בעת החדשה. ההמשך כולל ניתוח חשיבה אמהית בשנה הראשונה לאמהותה, ייצוג פנימי של הילד את האם, מקום ההורים בגיל ההתבגרות של ילדיהם והורות בוגרת.

חלק ב' – אתגרים בהורות, הורים במצבים "מיוחדים", כגון: הורות לילד חריג, הורות לילד חולה (פרק מצויין על נושא זנוח, לצערי, הן בתחום הפסיכולוגיה הרפואית והן בתחום

רשימת הספרים שלפניי מיועדת הפעם ברובה לפסיכולוגים ההתפתחותיים שבינינו. לא ידי היתה בכך, אלא יד ההוצאות, אשר חברו, ככל הנראה לאחרונה, להפקת מספר ספרים בתחום. אני מקווה, שגם מטפלים במבוגרים ימצאו בהם עניין.

שאל סולברג / פסיכולוגיה של הילד והמתבגר, מבוא לפסיכולוגיה התפתחותית, (מהדורה שנייה), 2007 / הוצאת י"ל מאגנס

המהדורה הראשונה של ספר זה, אשר ראתה אור ב-1996, הפכה, כזכור לי, במהירות לספר-לימוד בסיסי לכל תלמיד לפסיכולוגיה התפתחותית באוניברסיטאות ובמכללות. גם המהדורה הנוכחית מרשימה בהיקפה ומבטיחה עדכניות בחומר התיאורטי וברשימת המקורות.

הספר מכיל כ-450 עמודים בפורמט גדול. פרקיו הם: ייחודה של הפסיכולוגיה ההתפתחותית, שיטות מחקר, תורשה וסביבה (שהינו פרק מקיף ומעמיק בסקירת הגורמים הרלבנטיים). בהמשך, ניתנים הפרקים בסדר כרונולוגי-תקופתי של ההתפתחות: תקופת הינקות, הילדות המוקדמת, תקופת בית-הספר ותקופת ההתבגרות. לכל תקופה מוקדשים שני פרקים. הראשון סוקר את ההיבטים הגופניים והקוגניטיביים, והשני את ההתפתחות הרגשית והבין-אישית. סולברג מעלה ובוחן מגוון רחב של גורמים משמעותיים לתהליך ההתפתחות בכל שלב, כגון: גורמים גנטיים, צמיחה גופנית, התפתחות מוטורית, יכולת שפתית ואינטליגנציה, כשלידים התפתחות רגשית וחברתית. בכל שלב מתוארות הנורמות בצד התופעות הפתולוגיות והסברן.

נראה לי כי מבחינה תיאורטית, נותן הספר ייצוג כמעט לכל התיאוריות בתחום ההתפתחותי, מן התיאוריות הוותיקות, כגון ויגוצקי ופיאז'ה, ועד לתיאוריות העדכניות השולטות כיום, כמו תורת ההתקשרות (פונאגי) ותורת התפתחות הרגש (סרף).

הספר כתוב בבחירות קלה והדפוס נעים לעין. אין לי ספק שהוא משדרג את הקודם לו, ויהפוך, גם הוא, לספר יסוד לכל אחד העוסק בילדים.

הילי כוכבי ועמירם רביב / המדריך הישראלי להורים, 2007 / כנרת, זמורה-ביתן

מתוך המבוא לספר למדתי כי לכתובתו חברו שניים: אם צעירה, בוגרת "טרייה" של המגמה הקלינית של הילד, ופרופסור מכובד, איש-משפחה ותיק, סבא כבר, כמדומני. המטרה, כפי שהיא מוגדרת, היא לכתוב

